1

~~до Наум Весковски~~ Жаури
од с. Златари-Преспа

Создавањето ~~на Овчарот~~ вед НОО

Наум Весковски од с. Златари, бегајќи се како бугарски војник на отсуство некаде во првата половина од годината 1942 ~~година~~ (почна во април) со уште двајца свои истомисленици од неговото с. Златари, одлучува да дезертираат од бугарската армија, и се пријавуваат на партиската организација во своето село Златари со молба за поврзување со ~~партизаните~~ партијата.

Партиската организација ~~ги~~ треба обавести консултација со комитетот на КП во Ресен одлучува да ги прифати овие луѓе, кои во почетокот останале нелегалци, ~~кои~~ секојни услови за формирање парт. одред и нивно поврзување со одредот.

Како нелегалци партијата ги крие во с. Покрвеник и с. Грнчари кај свои ~~~~ чл. на КП.

~~Тие во ова време како чл. на КП се наоѓаат во селото с. Грнчари.~~

~~На~~ 6

На 6. ~~?~~ 1942 год. веќе беа створени услови за формирање на парт. одр. Со непосредното на ~~Преспанскиот кот~~ окружниот комитет на КПМ од Битола и Преспа формиран е ~~одред Даме~~ Битолско-Преспанскиот одред „Даме Груев“

бидејќи ~~Божков~~ ~~за~~ за е Науме Весков
ге неговиот пат во НОБ, ~~потребно за~~
~~формирањето на одредот, Даме~~
~~Кочи~~ потребно за формирањето на
одредот нема да се задржам, бидејќи
веќе тоа е опишано на друго мес-
јас го споменав ово само за да
се види патот на Науме Веско-
во НОБ, таканаречен ~~ко~~ со наречениот
Овчарот. [illegible]

Одмеи при формирањето на одредот
„Даме Груев" Науме Весковски кој го
добивал прекарот Овчар, поставува
помошник командант на одредот,
зашто е заменик командант
Велковски Горе-Косте од Прилеп.

Јас во одредот стапувам на
~~28.8.~~ 28.8.1944 год. и го затекнувам
Овчарот не како заменик на
одредот, ами како командант,
бидејќи веќе одвоени од форми-
на одредот и новата ситуација
ме ~~нај~~, ~~главно~~ Пред [illegible]
командантот на одредот ~~Косте~~
Велковски Горе-Косте ги задачи
на секретарот на окол. комитет
на КП за Битолско - ~~Стив на~~
Стеван Наумов - Стив, потоа
е во Битола за да ги формира
друг партиз. одред.

заменик на Овчарот ~~отидува~~
кога дое дедов, седиште немаше,
којшто средба со Овчарот дошла
од домот на мостот стигнувал во
одредот во болнската карула, во местото
Ирбица. Одредот броеше 21 борец.
~~на~~

Помошта на одредот
во време на тешкото
опстојување во него.

Партиската активност на овој терен беше во таков правец, кое се огледаше во големиот замав на народот, како во обезбедување на нивните дејства, така и во подршката на ново-формираниот ~~одред~~ Битолско-Преспански одред „Даме Груев".

Со акциите кои ги изведе одредот на 2 август во Смилево каде е одземено митото и запалено општинските архиви; потоа воено акции во с. Кажани каде е нападнат
Одр. воениот ~~полициски~~ полициски участок на 18/19.8.42. Бугарската власт војска и полицијата превзема свои акции за ликвидирање на движењето на овие околии - партијата и одредот, така што преку врзуваните луѓе тешки да ги открие и едните и другите.

Така преку ~~за~~ фатениот и заробуваниот Бајрамов Серафим-Цоне од с. Лера Битолско, секретар на парт.-организацијата ~~во~~ Бугарите се договараат да го откријат

4 одредот, бидејќи дење беше во
врска со одредот и знаеше каде
ќе тој најде, ~~бугарите носат храна~~ бидејќи тргнат
~~на одредот. Не~~ и требаше да однесе
храна на одредот. Но место храна
тој наведува засада на бугарска во реонот Шемница битолско
војска и полиција, која успеа да
води судир, што за среќа одредот
се извлекува во овој нееднаков
напор без жртви.

Во исто време во Преспа [illegible]
бугарска [illegible] поразени се
и похапсени многу парт. органи.
Во сите овие акции [illegible] е главниот
предавник. Го предадува одредот
партискиот акт. во Давидово. Голема
го предадува Сопотско и се шири
во сите села бугарски терор.

Поради тоа, бугарската полиција
од политичките затвореници успева
да дознае кај тие затворени знае
каде е ~~одредот за~~ заминал одредот
од недостаточната засада во реонот
Шемница. За среќа во ~~[illegible]~~ бугарска
полиција се најде како тесар [illegible]
Поцко, член на КПМ од Ресен и кога
дознал да е одредот предаден, тој
брзу [illegible] во полицијата
[illegible] од с. Волино [illegible]
обер каде ~~[illegible]~~ [illegible] на окол.
комитет на КПМ за Ресен Мите
Богоевски, дека е одредот предаден
и да се вратат [illegible] од кој
што се наоѓаат – во местото
[illegible] во карпите [illegible].
ова се случува на 11.9.1942 год.

1

На 17 јуни 1943 год. Узуновски Цветко „Абас", Кузман Јосифовски „Питу" и Добривоје Радосављевиќ „Орце" членови на Глав. штаб го реорганизираа одредот. По говорот што беа копнети од членовите на Главниот штаб на Н.О.Б. на овторот на свечен начин му беше предадено првото македонско знаме кое му го предаде „Абас". Овторот одкако зеде заклетва. Дека сите ќе загинат но знамето нема да го предадат на непријателот. Го рака знамето и му го предаде на знаменосецот Гашевски Киро „Пере"

~~навечерта на 17~~

Ова свечаност се одржа на Гомилица во месноста Попије. ~~на~~ вечерта одредот по наредбата од Глав. штаб на покраина тргна за Дебарца и Озренски во првата села ни беа Сошани и кој села се одржани митинзи. Одкако — овторот ги обезбеде со страна прилазите за во селата. Прочем по сурувана роднината пред да влеземе во село првиот пат долу за ... беше дошо нештатат прилазите кои село што го пробеше на средниот начин обично од местото македонбата нашата и селата што провеше 1 — ова бевме до село и притоа констатираше, одма со двотнедат ни одкако ќе ... другарите што беше ги ... ги викаа другарите за обезбедување на прилазите, со наточена за ... некој од селата на излеза, а може да влезе г — ако селата беше одвоена, ~~селото~~ горате начин да прво влегување во села со некој селанец — двор-овтор-говедо ~~повеќе~~ повеќе користеше нашите ... митинзи — со прибирање на /.

2

Податоци за приврзениците на непријателот. Силите на непријателот, места каде се тие сместени, бројот на пушкавата – за што служе растојанието. Задеше многу рачни позадинците од населението. Доаѓаат такви кој е поврзан ~~[illegible]~~ со непријателот и го информираат на одредот кој непријателот. Интересен беше што никако не трпеше непријатели – соработници на окупаторот, посебно задоволство му беше што писма да биде Атентатор врз предводникот, ~~што~~ [illegible]шорот за непобедливијот хитрец тој и одредот го оставаа 2–5 дена ~~[illegible]~~ а тој ~~[illegible]~~ со уште 1 борец да претрча до местото што пребедесе ликвидира, зада радосно се врати во одредот, по свршената работа. А до извршениот атентат, кој народот растолкуваше, си зборуваа меѓу себе и веќија арному сторија, тако и му требаше, немилосрдна газата мафо, сторил беше со окупаторите. море преко дото отепат уште тој и тој и тие недоват мафо.

А тие непријателите што требаа да бидат отепани, кога ќе слушнеа да партизаните го отепале тој и тој се криеја во глувчина дупка која се затоа на штрек, иако видиме ќе зововаше на волк или на друг пронозник тој секогаш помислуваше да кучињата ловат на партизаните, ги јат по мене, мир си немаше во својата издајничка душа. Ние пораднти атентатите што ги праеше „овчарот“ и други другари од одредот, многу непријателски приврзеници ја изветнува соработката со непријателот ~~[illegible]~~ и такви кој досега се од~~[illegible]~~казаа од соработка, водејќи сметка за ~~[illegible]~~ [illegible]ата глава. ~~Во тоа~~

/.

3/ за четите повеќе на митинзи по селата
таа беше и страв за фашистите – окупаторот
што и тие беја принудени затворени во касарна-
та, а и бесилката за изненаден напад на живи-
ото место каде беја сместени. Често поти-
неките потроши или засада кога ќе не пристигнеше
дојде ~~дојде~~ пребрзување од една на друга страна
~~не отвора~~ не покушава да отворат оган на
нас. Тоа од тоа што одредот се здоби ~~со~~
со голем морал и потпорамое кај народот и кај
непријателот. Непријателот се чудеше и се
прашуваше? Како е можна оваа мала единица
да има толку храброст да се шета низ тол-
ку голема и модерна вооружена војска.

Ова дете да создаде што овој одред
имаше одлична воена и политичка раководство
и најмногу борците беја од висок ранг храбра-
те имаше една единствена мисла во борба
за слободна Македонија. Затоа и нас чудо што
на овој одред му беше дадена правото маке-
донско знаме. Симбол македонски везено
урнат во Преспа – Сборица – Котокир
(Кичевска) понесена низ цела Македонија.

Овој македонски симбол не падна во
непријателски раце или тој остана во
рацете на ~~з~~ ослободителите на Македонија.

Од тоа чија борците од овој одред илок
сврзано одредено раководство на село со врс. Н.
Овчорат. Црнаманер крупен безпрозен, голем мак-
едонец, ~~со~~ внимателен кон својата Сборица кој
со целиот алеша во се ~~не~~ што требаше
да се направи за револуцијата. Тој често
пати беше на село на повторокаата прерхорни-
цата, или апсолутно станна со прерхорни-
цата. Станна на војниците состанеци учење
да бидеме храбри во бојат со непријателската
зола му кажеме нешу да овде живи е

4/ ~~не~~ мечтато, дому наесувоме што повеќе загуби во путе, дане паднеме во нивно заробеништво, по никој друг (ако ~~фашистите~~ фашистите ти не се при крај оставени еден за себе). треба да одиме по примерот на нашите раководители Наумов Стефан и Стив, и Богоевски Мите ~~xxxx~~ и други херои кои не се предадо на непријателот зада мачнички бидат уништени.

Не учеше учеа да се карат кога доведоме да дистрибуираме со машките брака а со женските ~~xxxx~~ баба-мајка, сестра и тетко-стрина. Това дасе тоа разбере и практично спроведе тој однос да биде и таков зашто што не изложи се бориме потоа од нив оскувоме да не пресекат а во тој пресек не очекувоме дани радат и кавгарака(?), со доброродовите, дане радат и некоја задачка зада можеме да се одржиме во живот. (*) со тоа и која напредувиме борбата, за која се отпоровивне и се закономовне. Често пати спомнуваше некојпати некој да направи некоја грубое со некоја жовеста, или ~~xxx~~ девојка, дане некој нанигне ~~xxx~~ или штипне на оро или кога сме распоредени по куќите, кое знаеме за ваков престап е смрт. Не сме народна војска а не стројлизни(?) та зашто тоа не смее да се десит, ниту пак некој другар да се изложе нешто да украде, нешто што не спива не можиме да ~~xxxx~~ скиниме без знаење на домаќинот. Ова го правиме да ја искачиме нашата секкае(?) кон нашиот народ. Нашиот народ со нашите партизки(?) сом ќе одени оквоо(?) нашата војска. Овие зборови на овчорат(?), често пати беја подбторувани(?) зашто што идеја нови борци те и тие требеше ова да знат.

Составување на одредите „Доне Трујев" и

„Јане Сандански" е извршено некаде на 26-27 март 1943 год во овчарските колиби на село Лескоец преку на планина Галичица тука е донесено штабско решение двата составените одреди во еден одред. Кој ќе се вика одред „Доне Трујев" со нова раководство.

Раководството беше составено:

Командант — „Стротов"

Зам. –"— ——— „Кофта"

Политкомесар ——— „Свештарот"

Пом. комесар ——— В.П. „Сермен"

Овчарот и Илија Стојовски „Попче" во резерва за кусо време. „Овчарот" на крајот април 1943 год. со патрола до специјална задача замина за Дебарца и во мај 1943 г. беше назначен за командант на одредот но не беше учите дојден од задачата од Дебарца. А должноста командант ја вршеше В.Б. „Кофта" ~~ова е во Ст. Маке~~ заменик Нестевски Вонтел „Шукело" ова е околу 21-22 мај 1943 год.

~~одредот во Преспа~~

Одредот од Ст. Македонија стигнуваше во Преспа на пл. Галичица на 9-VII-1943 г. одредот нарасна над 40 борци ~~...~~ од Преспа и со народна истори-јаскијат пое во с. Лавско Охридско.

~~на чел на Корабово Старијовска во е Лавско Охридско е на 9-VII-1943 год командант е привремен командант е Венковски Боре коста и зам Нестевски Вонтел „Шукело"~~

За книгата Битолските народно-ослободителни
партизански одреди; тука во оваа книга се
сместени неколку наредби ~~од~~ издадени од:
1 министерството на бугарската полиција од
~~Софија~~ ~~Битола~~ тоа е на страна 371-372

II - наредба на Битолскиот директор А. Козаров
од 22 Август 1942 год. за воведување полициски час
во областа). Битолска обласна дирекција
бр. 603 - 22-VIII-1942 г. страна 528-529-530-531-532
До Г.Г. обласен полициски началник, околиски
управители, претседатели на општините околиските
полициски началници, во областа.

III - наредба на Битолска ~~об~~ обласна дирекција од 1
септември 1942 год. за презимање на репресалии врз
родителите на партизаните и нивните роднини
Битолска обласна дирекција бр 688 → Битолска околиска началства
1-IX-1942 г. Битола
страна 535.536. Охридска околиска = строго доверлива
Вх. бр 748 примена на 3.IX-1942
ова е испратена од Битолската дирекција
на полицијата до Охридската полиција

IV - наредба на Битолскиот обласен началник Шишков
од 5 септември 1942 год. за формирање на 15-та бугар-
ска дивизија ~~два~~ Два авиона за борба против
ч.в. партизаните. Хитно. Лична доверлива
Служба на државната сигурност обласна полиц-
~~на мета~~ управа. бр. 1464/5-IX-1942 год. Битола
страна 537-538

— да се биде командант не беше лесно,
— како велам к-тот — на 10 команданти е тешко
ние, ами тој к-тот остана, зашто нату [illegible]
сторија дека и требаше да се вратат и односи,
макар да менот [illegible] наши бегари си се скријат
десно;
— „овчарот" не само што го носеше името
к-тот, туку тој беше создаден роден за таа должност
со и телото облусно. Тој никогаш не стоеше — не
мируваше — стално беше со двогледот во
раце на тврдината. За него немаше одмор
никогаш ни ноќе ни дење. Тој врз себе
знаеше да каде командат е одговорен за
нашата безбедност, исхрана и облекување.
Кога западнавме во ситуација да останеме
без храна, тој како црвена стрижовката
трчаше лево десно и бараше начин да се
добие со парче леб, кој ни го делеше
како најскапо [illegible] во свет. Токму
овчарчињата се трудат да се добие
на некаква деца со парче леб. Овчарот
[illegible] ние ко незаборавни тешки денови не
засто. Ноќе ~~[illegible]~~ одеше да ни најде кој
бил засоден крампир и со тоа ја де
бија алтинката контрачинко. За
деги иштечко и составинче по кои во
устата, тоа е неможно да се опише.
И онака, бевме ~~[illegible]~~ пожолтени од глад и без никакви
хигиенски услови не измиени, не истрас
и измачени, а „овчарот" тргне
и од секирадени, како да ги стави своите
бориди од таа безизлезно ситуација, со
сета одговорност врз себе и секирација
што од теремат никој не се задоволи заке
и не ни пратеника во поход.

2

Пресретнати беа затворени, бидејќи не ги тепаа.

Каква е [illegible] врската со Окол. комитет во Битола

Битолскиот ок. комитет поради многу загуби ги направено, тоа не престана до пролетта.

Пред да отидиме во сопствени знаења дека во Преспа (ко будуќе отпри) се похапсени сите и не постои комитетот.

Потоа некои на 2–3 пати одеа во с. Бешева – Демирхисар кај некој место и тој успеал да закаже состанок (со спеглиш) на Ок. комитет од Битола и одреди е ден кога треба да се состанеме, меѓутоа до состанок не дојде, затоа што другарите од Битола не дојдоа во закажаниот ден, они дојдоа после едно недела од закажаниот ден, за што ние не знаевме и така се изгуби секаква врска со нас.

Сите овие до се удржи на 6 страна.

1 страна

На страна 6 = треба да се дотолни што:

1- на 11 септември 1942 год. по известувањето на Филиповски Ташко кој преку Герасовски Сандре- му јави на Митре Богоевски за проваленоста на одредот. кој ~~~~ Ташко како писар во полицијата разбрал да некој политички затвореник одредот го предава

2- Поради горната вест на штабот на одредот, време сигурно руск Стиф и Митре му нарачува на „Овчарот“ и „Свештарот“ одредот новосрто - на 11 најпотврдото прегрупат на тропина битола. што ова беше направено во првиот прак. бешт штотоа кога бугарите ги нападнаа засадите, ~~за на~~ за на 1/2 да напаѓат одбранува ~~~~ блокирање на логорот. -

14 стран (11) треба да пресе групите се стоја над. ~~се~~ подмолчани во позјата (колибите) овде беа прифатени од Стефановски Живка и Портовски каде овие двојца а подобно Живка се грижеја за храна на борците. и смортирање т.е. Живко со ова група неколку дена крстареше на пролетаргот подмолчани Трнкори до до с. Сливница.

3- Димитровски Христе Гриевски ~~Мито~~ Слове „Стево“ се засолна кај роднините на Мито. и остана 16 дена.

Дводењата на „Мито“ и „Стево“ беше 17- ~~октомври~~ ноември 1942 кога „Стева“ замина за ~~кој~~ Кривеки. а Мито на 20. новембор замина за с. „Бонјка“.

9 страна

Страна 16 - точка под. 19 треба да стои и ова: на 12-13 јануар 1943 г. од с. Зрновци е испратено писмо до командантот на Италијанската војска која броеше 50-60 војници.

Писмото беше кратко на јасно во кое стоеше: Ви наредуваме за 24 часа да го напуштите селото и си заминете од селото, во спротивно на ова знајте дека ќе ве бомбардираме со нашите топови.

Потпис

Командант. Полит. комесар

„Овчар" „Ѓорче"

Инаку ова" лукавата итрина уште.

Писмото беше пратено преку кметот од с. Зрновци до кметот во с. Пуртеш со цела препорака да му се преведе на командантот на војската.

Писмото го читал Ѓорче од с. Пуртеш кој ја знаеше латинската азбука.

Така ова застрашувачко писмо командантот сериозно го сватил и наредил војската да се спреми и навечерта за чудо ~~[illegible]~~ го напуштиле селото.

Како резултат на напуштањето на војската дојде четата да се писмата заврне т.е. да се поздрави на народот од сите села.

Треба да се дода што што одборот во овие села ~~[illegible]~~ 1-прв почнат фор-мирање Н.О.О. со сите нивни задолженија на народна власт. Што пак собните [illegible] во селата го решава одборот, он да се грижи за снабдување на партизанските единици и што го извршува одборот за непријателско движење. и др.

[illegible]

со оваа акција во овие села се створе
и слободна територија.

најважно е ~~што се створе слободна тери-~~
торија.

Се формирање н.о.о. во сите села
со ова наша манифестација народот беше
целиот привrзан за н.о. движење.

20-новембор 1942 год. Јордан Коњско
25 —"— с. Глобочани
3 Декембор Корча

19 Декембор 1942 год. пристигна
Корча светиорот во гр. Корча
после патувањето во Албанија
од с. Трнчари на 20 ноември с. Коњско
на 25 ноември с. Коњско Глобочани
прв контакт со К.П. Албанија претседникот Тома
3 Декември Глобочани Корча Илија Фурнаџиата
на 8 - Декември средба со О.К = К.П. Албанија
на 8 —"— испратив писмо до светиорот
по барање на О.К. К.П. Албанија.
Светиорот на 19 Декември Корча
истиот ден навечерта состанок со
О.К. и Илија Фурнаџиата Коко и Илија
учителот. Истиот ден по состанокот
Светиорот пишува до н. отпровен "Тоде"

во која го извршуваат за постигнатиот договор со другарите Албанци за дејствувањето на одредот на нивна територија.
„Попре" и пише ја ветерану на „Авторот" и онда додге кој тебе пише и да го поа поздете во с. Коњско кај Јовиќе кај Јордана Тосовски овој дете префрле во с. Трабочани кај Пандела Комитот и синцу Тоде

I Групата „Овчорат" по ритинот
во с. Сотојеско – Пресета

1- Весиновски Науме „Овчорат"
2- Наумовски Јордан „Копче" ✓
3- Глобочки Цеко „Мирче"
4- Ивановски Гавра „Јуноша"
5- Торовски Цеко „Зет"
6- Соколовски Крсте „Јордан"
7- Тројчевски Мише „Старојко"
8- Цриевски Слове „Стево"

II Групата на Илија Спировски „Панде"

1- Илија Спировски „Панде"
2- Бутевски Теро (П) „Морчик"
3- Јовановски Илија „Тоше"
4- Димитровски Крсте „Слободан" – „Мичо"

III-група

1- Хусаковски Косте „Саве"
~~Цветан~~ „Цветан"
2- Петневски → Илија „Бистрик"
3- Мешулон Виктор

Киро Ристовски
ТЕЛ 091/202-491 / 12-02-1999
Скопје

СОЈУЗ НА ЗДРУЖЕНИЈАТА НА ... Социјалистичка Р... Општински ...

До
Претседателството на
Општински одбор на СЗБ од
НОП. Ресен

Во прилог на ова писмо ви са испраќа
59 писани свое рачно за сеќавањата за
борбениот пат-баталјонот "Стив Наумов"
и баталјонот "Христо Ботев" и за сеќавања-
та за легендарниот ратен командант
Наум Василевски-Овчарот, кој ила го носе-
ше нашиот баталјон-надимакот "Овчаровци"
кои за најпријателот на североисток каде се
одвивале борбените дејствија од Пескато
Пол-Карадова-Козјачијата-Црна Трава.
Само тоа оно што интересно и корисно во
интерес на обогатување на нашата историја
и револуција на НОВ. на Македонија, да се кажува
искажува за големите јунаци и легенди како
што бил нашиот генералниот и легендарен ко-
мандант баталјона Наума Василеви-Овчарот.
Се извинувам што со овие наврати рака сум
успеал нашто да напишам нешто околку ка

./.

интересно и корисно ви се дава можност да
оцените и процените. Моето пишување на 40 листа
рачно можеби нестилско, некоригирано со оглед на мои-
те здравствени и умствени способности. За некои
изоставани и непотполни настани, можат да се одне-
сат и искажат во своите сеќавања наши соборци и
учесници. Во разговор со наши другари борци се
поставува прашање? зошто нашиот неуморлив
борец и командант - Овчарот не е прогласен за "На-
роден Херој". Мене како и на другите другари со-
борци и раководители не зачудува да досега немаме зна-
ено дека нашиот вреден легендарен и неуморлив бо-
рец за слободата и командант како и другите по-
знати личности и команданти на Македонија и Ју-
гославија да нема "Народен Херој".

От како ќе се изврши потребната текстуална
стилизација и корекција, молам да ми биде вратен
мојот ракописан текст.

Горното Ви се доставува со молба на Ваша над-
лежност и употреба.

Приложени
40-четириесет
листова

Соборец
Киро Ристовски
ул. "Огњан Прица" бр. 16/II/15 стан
91000 - Скопје

Сеќавања на Киро Ристовски

за борбениот пат на групата баталјони "Стив Наумов" и Христо Ботев од 5 декември 1943 год до 25 февруари 1944 година

По формирањето на I-ва МКУБ. на 11 Ноември 1943 год во Дебарца и со нејзиното дејствување и маневрирање на 5/6 декември 1943 год. од Дебарца преку планината Галичица која се наоѓа помеѓу Охридското и Преспанското големо езеро во правецот на Отешево, преминува на егејскиот дел во с. Граждано, Орово и с. Винени и на 10 декември 1943 год. со сета половина бригадата пристигна во с. Герман. Овдека бригадата престојува неколку дена поради реорганизација, така на 11 декември од составот на бригадата за командант на баљон "Стив Наумов" е поставен Наум Веслиевски-Овчарот. Пред тоа беше командант на баталјонот "Мирче Ацев" на I-та МКУБ. Пред нашиот строј се појави човек од среден раст, црномураст со ведар поглед, а некако сериозно однесување, а ни се чинак при неговото претставување пред борците на баталјонот најавувајќи наскриена насмевка. Повеќето борци го познаваат уште пред тоа како добар борец командир и командант како одмар" и неустрашлив борец. Меѓусебе борците се распрашуваа, шепотејќи и пренесувајќи еден на друг, дека со својот командант "Овчар" ќе бидат во состојба да ги извршуваат и најтешките борбени задачи не жалејќи го и својот живот.

Наум Веслиевски "Овчарот" во кратки црти зборуваше пред нашиот строј кратко и јасно тој нагласи: Другарки младинки, младинци и борци. Знајте од денеска сум поставен и назначен за ваш командант на баљон "Стив Наумов" за значајот на човекот што е врзано неговото име, мошне добро веќе познато што беше, што беше и што значеше, а и сега сте во таков состав и гордиесте што го носиме неговото име, Од Вас

борците и раководителите заедно со мене да ги извршуваат своите задачи во борба против окупаторот, неговите издај-ци и нивните слуги.

Од како Бригадата попрестојош во с. Герман од неколку дена и по снабдувањето со храна и облекла од страна на населението организиро од раководството на политичките позадински органи, Бригадата на 13 декември од с. Герман преку Бели Води пристигна во с. Буф - Егејска македонија оддалечено од град Лерин неколку километри 4-5 км. Нашиот баталјон како само-стоен на бригадата беше одреден за челни одред и се движеше на чело на бригадата, така да во с. Буф челната патрола информирајќи се од месното население дека во жандармериска-та станица во селото се наоѓаат 4-6 коробилаци, командантот
?! Наум Василевски "Овчарот" нареди да се потојно заробат када што тој и самиот пристигна на самото место. Заробените коробилаци се разоружани и спроведени во штабот на бригадата.

На 13/14 декември преноќевме во с. Буф, а на 14. во мугрите го преминувавме Леринското поле меѓу Горно и Долно Клештина и железничката пруга Лерин-Битола, така на 14 декември пристизнавме околу пладне ~~пристигнавме~~ на Кајмакчалан када што ги затековме - стретнувавме Грчките партизани.

Во текот на движењето и минувањето на железничката пруга на Леринското поле, поради обезбедување на пругата грчката власт имаше испратено бурандарска жандармериска група, но од сознанието воопшто на фактот колоната на бригадата за непријателот претставуваше значаен стратешки и воен потенцијал на партизанското војување и дејствување. Непријателот-групата бурандари повлекувајќи се во стравична безизлезност пукајќи напразно безцелно во ветерот. Командантот Овчарот својот баталјон кој ја обезбедуваше главнината на Бригадата од непредвидени напади на непријателот,

./.

нареди што побрзо борците да се повлечат и свратат во колона, на командирите на чата му наложи да превземат мерки на претпазливост што баталјонот е одреден во зачелен одред за необезбедено движење на главнината до Кајмакчалан. Патот од Бурф преку Горинско поле е минат скоро во мугрите, почнувајки од 4 часот, а оддењувањето не затече над селото Горничево кога веќе сонцето се појави од својата страна и златната рамнина и на борците им внесе охрабрувачка зимска насмевка.

Борците на бригадата на Кајмакчалан за 3-4 дена се одмораа и се приготвуваа за нови претстојни борбени задачи. Командантот Овчарот наредува преку својот курир сите командири на четите да добијат нови и кратки наредби и задачи на кои им поставува: чистење и подмачкување на оружјето, крпење на облеклата, подесување на исто, укажување на санитетска помош на болните и други потребни работи оставајќи иницијативата и самостојноста на потчинетите раководители и старешини, ставајќи на знаење дека тој со својот штаб на баталјонот ќе врши контрола на поставените задачи и наредби.

По неколку дена на престојот на Кајмакчалан и запознавањето со групата на грчките партизани уверувајќи се во соработката и заедничко дејствување, се откри дека раководителите на грчките партизани на Кајмакчалан кои беа стационирани и запоторувани дознале за некое лице по име "Овчар" да е командант на баталјон како што го викаат (командант-Татматархис) и во една прилика се уверила дека во средбата со него оставил големвојнички и командански впечаток, со рутинерство подвижност и способност, што значи да биле мошне импресионирани од угледот на нашиот командант.

/.

умешноста и способноста на Наум Васиљевски-Овчарот ќе се види и оцени во борбените дејства раководејќи со поверените единици со кои ќе ги води во борбата за слободата на Македонскиот народ и на другите народи и народности на Југославија. По 4 дена подоцна на 18 декември бригада и баталјонот "Стив Наумов" пристигна кај с. Фуштани и с. Ноти Егејска Македонија поточно речено Каражово.

Маневрирањето и маршутата на МКУБ. од Дебарца до Каражово изнесуваше над 300 км, а пројдени се за 12 дена.

На 20 декември 1943 год се формирана во с. Фуштани II-та МУБ. Всушност со формирањето на II-та бригада ГШМ. формира групи на бригади и баталјони-Прва група I-ва МКУБ. II-та бригада како 2-група и 3-та група при подобро наречена Источна група баталјони "Стив Наумов" и баталјонот "Христо Ботев" Оваа група добива борбен задаток на 26-12-1943 год. да нападне караулата во с. Конско-Гевгелиско каде што биле стационирани бугарски војници, и јас сум бил еден од учесниците како п. пушкомитралезец. Со баталјон Стив Наумов командуваше Наум Васиљевски-Овчарот, а со баталјоно Христо Ботев Гичо Петров.

На Круша планина постоеле магацини со разна воена опрема и прехрамбени артикли добиена од сојузниците за потребите на Грчките партизани ЕЛАС, Германците биле информирани ги нападнаа магацините пошто не биле обезбедени доволно од единиците на ЕЛАС биле ограбени и однесена целокупната интендантска опрема. Преку ноќта пристигна сојузнички авион кружејќи над партизанскиот аеродром, но непуштајќи никаков материјал, ово беше договор на

./.

СОЈУЗ НА ЗДРУЖЕНИЈАТА НА БОРЦИТЕ
Социјалистичка Република
Општински одбор
РЕСЕН

сојузничката мисија војна и на штабовите на Елас и Главниот Штаб на Македонија, како би Германците помислиле да е пуштена од авионот опрема повторно за да можат и ова како и предходната да биде заробена, но овој пат гадно се преварија, затоа што баталјонот "Стив Наумов" на чело со командантот Овчар доби задача од с. Архангелос да тргне и во раните утрински часови

? на 11 јануари 1944 год пристигна пред с. Оšин - с. Ливадија. и тука се замаскираа борците во високата и густата папрат чекајќи по адекватна и прецизна наредба и задача.

Од како беше извршена процанката и анализирана во кратки црти положбата, намерата на непријателот се дошло до заклучок: дека Германците се склони по втор пат да нападнат на аеродромските магацини, сметајќи и претејќито патот ѓе кружењето на сојузничкиот авион со веројатноста за спуштање на воена опрема и храна за партизаните како што ги нарачувале Германците (бандитите). Овчарот имаше свој адет па вели мајката нивна му се насладило на Германчината: од оно нежножното, и сега пак сакаат истото дато направат па ќе видиме како ќе поминат: По извршената процанка командантот одлучува четите да ги постави во заседа во вид на тровојка или како што војнички се вели уклом назад што значи од правецот на движењето на непријателот

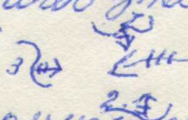

една чета десно, една во лево и 3-та чета по назад со унакрстување на дејствието на оружјето. Командирите на четите ги разведуват единиците по положајте и ги запоседнуват добро замаскирани без никакво мрдање, движење и појавување на нашите положај. Наредбата на командантот Наум Ваксилавск-Овчарот строго бараше да се почитува и пасеше: Од како непријателот ќе навлезе со своите главни сили длабоко во заседата прво со оган од сите оружја тукаат борците на 3-та чета, а по тоа отвараат и двете чети водок и во грбот на колоната. Овчарот беше склон да издава кратки наредби, да поставува задачи и бараше отклонување на грешките.

./.

Борците нестрпливо го очекуваа непријателот незабележливо маскирани во високата и бујна папрат со својата убави но како да му влеваше на борците и старешини-охрабрувачки дух и морал, во тој момент додека мислите владееја, се пренесува шепотот глас гостите се појавиле и се приближуваа кон својот одреден правец, само бидејќи спремни за пригодување на свечаниот прием и дочек. И на вистина Германската колона навлегува подлабоко во нашата заседа, така да челото на Германците доаѓа до непосредна близина на 3-та чета која ненајдано ги пречекува со разжарен оган и тоа беше потикот и знакот да и другите две чети земат удел и отворат брза паљба од една и друга бочна страна. Наскоро непријателот беше совладан и разбиен во панична состојба. Непријателот располагаше со бојна комора неколку минофрлачи-тешки скоро и секое одделение имаше во својот состав мали минофрлачи од 50мм. Разбиената Германска колона изгуби 15 мртви, 13 заробени и повеќе ранети, а покрај тоа заплането 4 митралеза 2 минофрлача од 81мм и поголем број минофрлачи од 50мм. незнатен број пушки, а нарочно имаше многу расфрлани ранци, ќебиња и друга војничка опрема па дури и обувки. Германците раштркано кои како можеше бегајќи пред борците на Овчаровиот баталјон, а тие што не успеваа да се одлечат наоѓале засолништа во поголеми ~~ра грмушки~~ густи и невидливи грмушки, каде што биле пронајдени и ликвидир.

Февруарскиот поход од Кожув до Козјак-планина Кумановско.

Групата баталјони конечно на 31 јануари 1944г. од с. Зборско преку Пајак пл. Баласица Ореждан пристигнува на Баласица каде ја преминува границата и продолжува кон северо-источните падини на пл. Плачковицата. И горак во неговото подножје (Огранок на Плачковица-Планина), и оттаму да се настојува со еден мал одмор и подоцна марш да се изврши префрлување преку Брегалница. Само по еден краток одмор во село Лаки се продолжи марш кон с. Паклане, тука во ово село се пристигна со војничката

/.

СОЈУЗ НА ЗДРУЖЕНИЈАТА ... на Социјалистичка Република Македонија Општински одбор РЕСЕН

околу 6 часот на 16 февруари. Борците беа распоредени
за одмор по селските куќи, а за обезбедување на групата
баталонигата постави осигурувања на баталонита и на
ГИМ.-страна с. Блатец и општо страна полето од каде
се очекуваше веројатен напад над нашите баталони.

При самото влегување во селото, забележав група
селани како го предаваат оружјето на командантот
Овчарот пошто на некои му го отимаше од раце, па на
висок тон им викаше зоштовие ово оружје за да ги бра-
ните бугарските фашисти кршејќи пушката на не-
кокку парчина од камен, и на нив му се обрати со сле-
дниве зборови: Сега вие ќе си одите дома и ништо да
не зборувате што ќе ви речам. Ние сме македонска војска,
нама да излегувате од дома седедека ќе престојуваме
во селото, а нама да ја помагате окупаторската герман-
ска и бугарска војска. И на крајот му извика сега дове
нама и селската стража разоружана се разотиде.

Командирот Крсте Соколовски-Питарката мене
| како пушкомитролезец, Гуџ и Анче како мој помошници одмах
ѓевме постави-испратени на осигурување страна с. Блаце, по
нашето поставување околу 7 часот од кај Блаце по патот кон
Паклане забележавме коњичка група од 4-6 коња и полицаји.
? Прв групата ја забележа Гуџ, но пошто беа доста оддалечени
од нас немоѓевме да утврдиме дали се работи за полиција или
за луѓе селани кои одат по сеча на дрва, па ги пуштивме
да се приближат. На одредено отстојание отворивме оган, но
одма ги снема галопирајќи назад кон селото Блаце-Кочанско
поле. За ово нашето го известивме нашиот Десетар Бустри-
| кот, и командирот на четата.

Околу 08 часот на 16 февруари 1944 год. се појави
една поголема единица во колона и јачина од 150 луѓе и со
наштоварни грла се упати од кон Блатец за с. Паклани,
за кое нашето беше известен командирот на четата

командантот на баталјонот Наум Васкоски-Овчарот кој презеде енергични мерки за што побрзо спротив ставување на непријателот, баталјонот зазеде положај и на непријателот, кои се приближи на 100-150 метра беше наредено да се отвори оган од сите врсти на оружјето. Трештеа пушки, пушкомитралези, автомати и различни рачни бомби.

Непријателот врши притисок над нашите борци обидувајќи се во неколку напади да го скрши отпорот меѓутоа сите негови покушај се одбиени со помали и поголеми противнапади така да непријателот беше скршен и разбиен. Запленет еден тежок митралез, повеќе сандаци со меткови и друга материјали како и еден коњ-бел натоварен со метковни сандаци.

Борбата траеше скоро преку целиот ден, така баталјонот продолжувајќи го правецот на движењето за преминување на мостот Исти Бања на реката Брегалница. За овој премин преку мостот Брегалница кај Исти Бања е направен тактички и стратешки потег зо 180 степени за опколка и да се дојде на истото место на преминот. Откако групата баталјони поминаа селото Трсиново и селцето Максимовци колоната мина меѓу две непријателски заседи ненадејно и го продолжи маршот кон мостот преминувајќи преку истиот претходницата, а по неа на 200-300 метра се движеше и целата колона. На чело на претходницата се наоѓаше и командантот на баталјонот "Стив Наумов" Овчарот. На мостот беше поставена селска стража. Звуната таа почна дати затира предните делови од како се одазвале на нивниот позив со узвикот стој кој иде; одзивот беше бугарска војска, но стражарите веднаш се фатени, разоружани и поведени со себе во колоната.

./.

Сојуз на здруженијата на борците ... Социјалистичка Република Македонија ... Општински одбор

По преминот на мостот на реката Брегалница почна исклучувањето на групата баталјони по стрмнотини-те на Осоговската планина во правецот на с. Саса и с. Пресека кадешто влегуваат во борба со други непријателски колони. Непријателот по секоја цена вложувајќи сите свои сили да го завземе гребенот-Пресека да ги ликвидира нашите сили, меѓутоа теренот кои го држеа нашите единици доминираше над непријателот и иако беше надмоќан во бројството и техниката, но морално сла-бостоен. Снегот во поголема височина претставуваше голема несовладлива пречка за движењето и распоредување и употреба на техниката.

Последната пречка како водена претставуваше Крива Река со оглед да непријателот применуваше разновидна тактика, бугарските команданти во долината на Крива Река како на реката исто така и на патот држеа некои точки, за кои сметаа дека со нивното запоседнување ќе се спречи преминувањето на нашите баталјони на Крива Река и патот Куманово-Крива Паланка. Покрај сите добронамерни податоци добиени од месните жители, јасна слика за состојбата на непријателот не може да се добие. На 20 февруари 1944 година вечерта продолжен е маршот во правец Мож-дивњак, Петралица, со намера да се мине Крива Река во реонот источно од Чивте-хан. Но намерата за преминот на реката беше откриен од страна на непријателот, така да правецот на движењето и преминот на нашите единици се измени во друга насока.

Водичот Заман од село Псача, по наредба на Овчарот во село Мождивњак, работејќи на својот имот во текот на денот, точно ги беше забележал местата на непријателските заседи, како што изјави самиот чим отнови се згледаа и заради тоа успешно ја проведе групата баталјони на чие чело се наоѓаше командантот Овчар. Реката беше пре-газана и минат патот Куманово-Крива Паланка без борба.

./.

СОЈУЗ НА ЗДРУЖЕНИЈАТА НА ... Социјалистичка Република ... Општински ... НОН

На 23 февруари баталјонот пристигнавме во утринските часови во с. Герман-Паланечко. Селото беше едно од поголемите населени места, но и доста раштркано, така да куќите биле некаде групирани по два до три, а негде по една куќа, на далечина меѓу повеќе од 30, 50-100 метра. Населението и нивното расположение спрема НОБ не беше повеќе наклонето и ако што на теренот Козјачија извесен период царувале четничките банди на Д. Михајловиќ. Сепак покрај ваквата состојба Штабот на групата баталјони му нареди на раководството на баталјонот дека ќе се престојува во селото само еднок, борците да се распоредат по реоните и определените куќи, а да бидат о-баздриви.

Поконтратан распоред се даде можност да извршат Штабовите на баталјоните и раководствата на четите и да ~~изврши~~ подготват обезбедување на своите единици. Наредено сторено. Борците беа оптимистички расположени и ако постоеше видлива замореност од макотрпниот и долгиот поминат пат. Се мудеше во мислата за средбата и допирот со кумановските Карпошовци.

На ден 24 февруари 1944 година, во утринските часови се пренесува наредбата на нашиот Командант, Наум Веслиевски-Овчарот за покрет и движење во правецот на Паран Планина. Баталјонот „Стив Наумов" како по адат е одреден во претходница, а во челна патрола нашата 2-ра чета со командирот Крсто Соколевски-Јордан Питерка и комесарот Панде Ташковски. 7.— Водичот заман од с. Герман до Планината Паран добро водеше, но кога челната патрола навлезе подлабоко испод гребенот на Паран, но во тој момент се пренесе од штабот наредба колоната-челната патрола да застане. Меѓувремено ни стана чудно зошто се движиме под гребенот, а не по гребенот. Забележавме над нас на височината се врткаат луѓе. Кога подобро погледнавме нагоре према нив утврдиме дека се наоружани и поставен пушкомитралез. Ние помисливме да се борците Карпошовци мафтајќи им со капите и рацете викајќи му здраво другари Кумановци. Отпоздраву-

СОЈУЗ НА ЗДРУЖЕНИЈАТА ... Социјалистичка ... Општинска ... РЕСЕН

војки" (Бајати) почнаат да се мувaат натамо-навамо ни пат ни шест отворија оган на нас и тога заклучивме дека се тоа четници, а не кумановските партизани. Ние наложивме да се предупредиме, сооглед пречката се состоеше: во стрмината и двободкиот снег, па не беше наредено да се рокираме на назад.

Четничката заседа беше опколена и разбиена од страна на дел со борците на баталјонот "Стив Наумов" и "Христо Ботев"; четниците загубија со неколку мртви и ранети, а некои успеа да избегаат на разни страни по Герман Планина. О заробениот четник кој се претстави како заменик командант на четничките [illegible] се извлечени драгоцени податоци.

На 25 февруари 1944 година е успоставена врската и контактите со Карпошовците од кога претходно беше формирана група која ке дојди во сознание каде карпошовците се движаат и се наоѓаат. Групата составена: Бошко Станковски - раководител, Стојан Шуковски - ординанс на Г.Ш.М. и од два кумановски борци кои се приклучија во с. Кокино. Патролата пошто се добро информира и доби сознание од кумановските борци вракакиса весел и насмеан без трошка на умор, порадито што групата-патролата ја извршила задачата, викајќи ги најдовме нашите другари партизани од Кумановско, тие се наоѓаат во с. Жеглане таму не чекаат да одиме. Возбуденоста и радоста кај борачкиот и раководниот кадар беше мошне импресиван и нетрплив за значајната средба.

Групата баталјони по наредба на Штабот тргна кон селото Жеглане - тоа беше почетокот и крајот од февруарскиот поход. Патот што ги оддалечуваше меѓу овие два единици навата не мал натовар ни подот од 40 километри ја ги спојуваше истата цел и судбина. Потресена со жалната новост пред 23 дана пред средбата, животот го положил во с. Бивачо Командантот на кумановските партизани Христијан Тодоровски Карпош. Легендарен, омилен и најенергичната личност и незаборавен партизански командант од овој крај. Остави ги ми жарки врезани во срцата на народот за спомен на сите македонски генерации.

По успоставувањето на врските помеѓу двете единици се пристапи кон присоединувањето на единиците.

./.

СОЈУЗ НА ЗДРУЖЕНИЈАТА ... ОПШТИНА ...

во село Жегљане за формирање на III-та МНОУБ, така до околу 8 часот веќе пристигнуваа на групата батаљони се мисли на батаљонот "Стив Наумов" и "Христо Ботев" како и кумановскиот партизански батаљон "Орце Николов, и Христијан Тодоровски-Карпош.

Формирање на III-та МУБ. на 26 февруари 1944 година.

Во присаство на голем број на народот пристигнат од блиските и подалечните населени места, повеќе младинки и младинци постари и средновековни-поблиски и подалечни роднини и пријатели, сестри, браќа татковци-па дури и по некој од дедовците, да ги посетат и видат своите борци на овој свечен чин. При доаѓањето во нивните раце се забележуваше по некоја поголема и помалечок привзок.

Пред основ. училиштето во с. Жегљане во дворното место настана голема раздвиженост и заинтересираност на борците и народот, голема радост на очите се забележуваат и солзи радосници. Продолжуваат прегратки и бакнувања.

Точно во 8 часот се пренесе сигналниот глас од штабот — командантот на источната група батаљони другарот Тихомир Милошевски, единиците да се постројат по батаљони по ред "Стив Наумов", "Христијан Тодоровски Карпош" и "Орце Николов" а како гостин на левото крило построен батаљонот "Христо Ботев".

Командантите на батаљоните прихватајќи ја наредбата и командата на Тихомир Милошевски, наредија. Овчарот свика гласно, батаљонот "Стив Наумов" брзо да се построи почетните 1, 2, 3, команда падна мирно изустена од Наум Веслиевски-Овчарот. Стоејќи во став мирно пред стројот на својот батаљон примајќи рапорт од командирите, и извршувајќи преглед на борците и раководителите на батаљонот.

./.

Сојуз на здружениjата на борците · Социјалистичка Република · Општински одбор

Поред построените единици покрај нив ги поканети козјачкиот и кумановскиот одред и тие застанаа во строј како присатни гости. Со нестрпение се чекаше да се појават членовите на Главниот штаб на чело со Михајло Апостолски и да почне свечаниот чин: формирањето на Третата Македонска ударна бригада. На десната страна на построените баталјони се наоѓаа знамињата високо дигнати од знаменосците. На знамињата беа врезани срцата на македонскиот народ, славната епопеја на Крушевската Република, втиснато братството и единството на сите народи на Југославија за нивната заедничка борба за слобода и рамноправноста создадено на АВНОЈското собрание.

Со по појавата на другарите на Главниот штаб се создаде затишност. Тихомир Милошевски командант на групата баталјони прими рапорт од командантите на баталјоните, а потоа командува мирно упатувајќи се кон раководството на Главниот штаб на Македонија за момент Михајло се издвои од групата примајќи го рапортот, потоа и двајцата се упатија поред построените баталјони и застанаа на средината. Апостолски ја дигна десната рака донесувајќи до слепоочницата и со затворена тупаница ги поздрави сите построени борци со узвикот драги борци, командири и команданти:

– Смрт на фашизамот!

Како од едно грло се чу громогласно:

– Слобода на народот!

Откако заврши приемот на рапортите од дел. Командантот на Главниот штаб на Македонија одржа мошне значаен и пригоден говор. Потоа говореше делегатот на ВШ1. за Македонија другарот Темпо т.е. Светозар Вукмановиќ-Темпо. Беше прочитана наредбата за формирањето на бригадата и за раководството на бригадата во штабот се: командант Тихомир Милошевски, пол. комесар Кирил Михајловски-Грујица, замен. комесар Златко Билановски-Михајло заменик командант на бригадата Борис Миловски, во составот на II-от мноб. влегуваат; баталјоните „Стив Наумов“, „Христијан Тодоровски-Карпош“ и „Јордан Николовски“.

Бригадата имаше свое знаме, знаменосецот беше одреден со наредба тогаш. Благоја Арсовски-Старка.

Сојуз на здруженијата на борците од НОВ
Социјалистичка Република Македонија
Општински одбор
Ресен

Во своите говори Михајло Апостолски и Светозар Вукмановиќ-Темпо покрај останатото им одадоа признание и захвалност на борците и раководителите за издржливоста, борбеноста и упорноста, за умешното раководење и командување во сите досегашни походи и борби со моќниот по надмоќност и технички модерно опремен и вооружан непријател. Но моралот и духот на борците на кумановските Карпошовски партизани од Козјачијата беше голем и недостижен задавајќи на непријателот разновидни удари када ќе го стигнеа. Тоа самите бугарски фашисти и четничките банди долго ќе се сеќаваат. Македонското жариште се разгоре на сите страни во Македонија од Даварица, Егејска-Леринско, Воденско, Солунско. Од Караорман, Галичица и од Кајмакчалан, Кожув, Круша, Бојак низ Карауовото минувајќи долг и макотрпен пат поминати 440 км за време поминато од 23 дена. Тоа се борците на групата баталјони "Стив Наумов" и "Христо Ботев" кои пристигнаа и сега се на оваа со вас во строј. "Стив Наумов" - командантот "Овчаров" и комесарот на баталјонот Златко Биљановски, заменикот команд. Васко Каратаевски, а малата ѓрана младинки раководител на баталјонот.

По завршувањето на говорниците беше приредена пригодна програма како за борците исто така и за народот кои ја пратеа со гордост и ~~со~~ љубов, стекнувајќи голема верба и сигурност во борците и нивните раководители кои се борат за слобода на сите народи и народности на Југославија, за зацврстување на братството и единството. Тоа го потврди и присуството на партизанските одреди на српско јужноморавските и косовските партизани кои дејствува заеднички со кумановските ~~партизани~~ од Црна Трава до Крива Паланка.

По оваа скромна приредба борците добија и храна која беше приготвена во провизориум и она што народот го носеше се раздадоа на борците.

./.

ЗДРУЖЕНИЈАТА НА БОРЦИТЕ ОД НО...
Социјалистичка Република Македонија
Општински одбор

Храната беше приготвена во неколку казани од различни масни производи донесени од најсредните населени места организирани НОО и симпатизери.

Борците со баталјони и чети приоѓаа кон казаните со порциите во раце доближани до казаните примаа манџа, но сепак манџата приготвена-варан гравче со месо имаше поголема популаризација, него да речеме за компирот кој не беше изоставен. По некои борци нева свој порции или канчина, па манџата им ја давоа во заедничката порција на својот другар и соборец. Командантот Наум Васиљевски-Овчарот водаше сметка и грижа за борците за точноста и правилноста за поделба на храната како не би останал, макар и еден борец без храна. Обичај и навика имаше секогаш да изврши проверка не само за исхраната него што год било и од борбените задачи.

Обедот е завршен, а потоа се разорија разновидни партизански песни: Песни: Аоро македонче за кадѐ се спремаш, Млада партизанка да станам во Козјак планина да одам. Се пеат српски и црногорски песни познатото Козарачко коло. Се поведува коло-македонка го води, ред се редат во колото: Васко Карангелевски, Пецо Гудевски, Панде Пашковски, Стојан Шуковски, Лена, Мара, Цаница, Боро Стојановски, Крсто Соколевски-Петарката. Командантот "Овчарот" како да размислуваше кога ќе се фати и доколку да игра и така се упати да игра до Фана и Карангелевски Васко. Потоа се сврстоа и сите борци од баталјонот "Стив Наумов"-Овчарот, така извика Туц ај мајката што се мислам јас и упатувајќи се во орото имаше адет малку да биде до раководителот и се вмеша - се фати во играта разбирајќи се како битолчанец помеѓу Карангелевски и Надо-Лена. Стана голема метаница, пошто и кумановските партизани исто така и српските поведоа посебни кола во неколку врсти, па борците било од која единица се развретувале во друго коло на пример од кумановските во битолчаните и прастанките борци и обратно од српските-косовските се разврстувале во другите ора. Што значеше ширење и зацврстување на братството и единството. Покрај партизанските борци во веселбата и орото учествува доста голем број од народот, а нарочито младите. Веселбата траеше неколку часа, а потоа се прекрати поради припрема и тона извршен задаток.

./.

...ДРУЖЕНИЈАТА НА БОРЦИТЕ ОД Н... Социјалистичка Република Македонија ... Општински одбор ... РЕС...

Војно-политичкото и партиско советувања во манастирот Прохор Пчински.

От како са извршани сите припрами на единиците по баталјони и четите за престојниот задаток. Но за каков задаток са работеше ние борцита не сме биле информирани. За советувањето кое станува збор. Едно нибеше јасно дека на теранот Козјачијата, и теран Пчини која скоро са протега и ги поврзува другите планини до Црна Трава. И да на овој тереон дејствува четничките банди на Дража Михајловиќ така наречен "Вардарски" корпус кои соработоваат со Германците, Бугарите и нивните домашни слуги.

На 26 фавруари точно пофомирањето и целата церамонија, а по краткотрајниот одмор за што останувавме малку време кога падна командата од Командантот-Овчар да се изврши припрема за покрет и движење на баталјонот кон Прохор Пчински. Извршани са припремите на борците со чистењето на оружјето, допарување на опремата и со друго што беше потребно. Сите единици со бојзината на 27 пристигнаа во мастирот маѓутоа сите единици са сместија во конакот, а некој беа одредени за обезбедување. Са пренесува нашто праку куририте за збор на командантите и сите други раководители војно-политички на бригадата, баталјоните и четите, претставниците на јужноморавците, косоварите и на пришптобските единици, не не са работело само за збор него са работи за сериозна и важна работа што са вика "Советување".

Са прасуваат јасни и живки гласови: командантите, политичките комесари командирите на чета-комесарите и другите младински раководители са повикуваат на Советување када што беа повикани и нашите раководители на чело со нашиот прочуен и славен командант Наум Веслиевски "Овчарот".

Советувањето беше од голема значење и важност.

На советувањето беа присатни и другарите:

./.

Сојуз на здруженијата на борците од НОВ
Социјалистичка Република Македонија
Општински одбор
Ресен

Светозар Вукмановиќ-Темпо, Михајло Апостолски, Страхил Гигов, Бане Андреев, Мара Нацева, Лилјана Чаловска, Лина Малинска и други.

На советувањето кое траеше цел ден беа разгледувани прашањата: формирање на регуларна армија и најзначните задачи за оспособување на воените единици и раководниот кадар за содејство на здружени единици и здружени дејствија на повеќе пунктови, постојани акции против живата сила и материјалните средства, уривање-оневозможување на сообраќајните врски на окупаторот, немилосрдна борба за разбивањето на четничките дражиновски банди на „Вардарскиот" корпус, со содејство на акции на Јужноморавските и косовските единици. Да им се укаже сестрана помош на бугарските единици.

На состанокот на партиското раководство на 28 февруари особено се анализира за борбените искуства на раководителата стекнати во досегашните борби, па исто така третирани внатрешните партиски прашања изнесени се според рефератот на командантот на ГШМ.

На советувањето со големо внимание изнесена анализата за конкретната поставка положба и ситуацијата во реонот на Куманово, Врање и Црна Трава. Во оваа анализа за положбата за Кумановскиот-врањскиот терен се укажа дека единиците на НОВ и ПОЈ ги контролирале и држеле во свои раце најголемите места во реонот на Козјак-Пчиња, Црна Трава, а потоа и на неколку села во реонот на Св. Илија. Четниците на таканаречениот Вардарски четнички корпус во регионите Герман, и Широка Планина.

Четниците дејствуваа и ги контролираа селата во реонот на Сеаец, Буштрање-Ристовац. Во Врање во ~~Врања~~ секако постојат веројатноќа дека имаат организирано поток за поврзување со четниците северозападно од Лесковац. Во анализата што ја изнесе делегатот на ВШЈ за Македонија Светозар Вукмановиќ-Темпо и дотакна и прашањата за дејствувањето на бугарските партизани-Трнскиот партизански одред, така и овој одред дејствуваше во реонот на Црна Трава со оглед дека на овој реон се наоѓаше и Штабот на Првата Софиска зона.

Особено во анализата стана збор за позно~~[illegible]~~ти толните борби на Кумановскиот-врањскиот терен како што се:

./.

ЗДРУЖЕНИЈАТА НА БОРЦИТЕ ОД НОВ
Република Македонија
Општински одбор
РЕСЕН

Дренак, сега Пелинце, Офанзивата на бугарските окупатори во декември 1943 год. Борбата на Кожув движењето и борбите-движењето на групата на Главниот штаб на Македонија се многу за батаљонот "Стив Наумов-Битолско-преспанскиот" Овчарот и Христо Ботев-бугарскиот. За подвизите-тешкотиите, издржливоста и јунаштвото-несебичноста, вољата, моралот и духот што владееше во сите. Раководителите и борците на овој скуп пофалени и им се одаде големо признание, понатаму не изостанаа и признанијата на борците, командирите, командантите и другите воено-политички раководители на Кумановските, Косовските и Српско јужно-моравски единици.

Се поставија нови и сериозни понатамошни задачи. Четниците имаа намера да извршат напад над нашите единици за време на Советувањето во Прохор Пчински, но планот не им успеа, поради тоа што нивниот курир бидејќи паднал во наши раце и сите нивни планови им пропаднаа.

Додека траеше советувањето Десетината на Десетарот во која и јас сум бил испратена била на обезбедување надалеку од зградата кој што се одржуваше советувањето. Забележавме неколку мина вооружени се префрлуваат од едно место кон друго, од грмушка до грмушка, ние пратејќи го нивното движење и внимателно утврдувајќи оружјето во нив со извикот стој, почнаа наеднаш да се однесуваат, а подрачно нама када да мрдате извика "Пуц", а сите ке видите и им пуштив рафал право во нив од 7 мина 3 паднаа на место, но сепак останатите не сакаат да се покорат ги одведовме во едно дере и таму ги докусуривме.

На ден 29-II-1944 год. во сабајлинските часови по кратка постојка преку куририте се пренесуваат наредби од штабовите на батаљоните за извршување припрема на покретот, па и раководствата на четите беа запознати со редоследот на припремите и движе-

./.

на нашиот баталјон "Стив Наумов" Овчарот кренувајќи вниманија на дисциплината и редот во движењето. Командантот на баталјонот по еден член од штабот на баталјонот прати во четите за ~~пренесува~~ помош на четното раководство и извршување и спроведување на поставените задачи.

Набрзо одговорни старешини проценувајќи ситуацијата и можноста за концентрирање на четничките банди на Д.М. одлучи да се тргне во поход за нивното откривање и уништување.

Предходниците делови на Косовскиот одред кои се приближија и дојдоа во контакт потоа и во престрелка со дражиновците, а по извесно време за борба се разви и Јужно-моравскиот баталон во стрелачки и со енергично дејство да се заратат во контакт со четниците да ги присилат да се одбива нивниот напад прифатат на земјата како би добила во време да се развие и нападне прата бригада. Откако се пренесе преку врската дека четниците се откриени и водат борба со нашите предни единици, а и пукањето непрекинато се дужаше.

Командантот на баталјонот брзо ги повика командирите на четите изнесувајќи ја ситуацијата во кратки црти: Слушајте пошто излегол со командирите на извидување дека се води борба помеѓу нашите единици Косовскиот одред и Јужноморавскиот баталјон - со старци Дражиновски четници. Нашиот баталон "Стив Наумов" напаѓа Старец-Сару- сприближува кон левата бочна страна и да овлада со гребенот на Сав- ристочниот дел с. Сајца височината 821. со задача да содејствува со Косовскиот и Јужноморавски баталон. Прва чета на чело со Пацо Гуровски напаѓа десно југозападно од к.821 со задаток да содејствува на левиот бок на Јужноморавскиот баталон и заеднички со брз напад врз четничките позиции да ги уништат и овладаат со доминантниот Таван кој се протега од југоисток к.820/-Баранца к.821,698 - Кукавица на Савар. III-та чета командир ______ комесарот Ефтим Ристовски напаѓа лево од 1-та со исти задаток, а потоа што ќе содејствува со II-ри и третиот Кумановски баталјони.

II-та чета на чело со командирот Јордан-Питарска и комесарот Боро Стојановски ставена во резерва со задача да се движи во меѓу просторот на 1-ва и 3-та

./.

често страшна во секој случај што потреба за одбијање на секаквидови против напади на непријателот. Притоа кога четниците се спротивставуваа на нашите предходни единици и оние кога се водени во борба Кумановските баталјони. Картушовци и Орица Николов на кои им беше познат одлично теренот просто со своите дејствија ги предизвикуваат непријателот познавајќи им ја морално-политичката, тактичката и физичката способност и подготвеност. На сите страни во реонот на: Варанца, к.669, 821, 820–678, Бараневац, с. Бушарање – Сајац – Русце од источно западните и северо-јужните падини, пукаа пушкомитралези, пушки, минофрлачи трештеа бомби, отанголи – врела како во казан, од сите усти на борците на НОВ и ПОЈ се пеа песна се вика Ура Напред Овчаровци, Картушовци, Јужноморавци и Косовари. Се кова ша братството и единството на нашите народи и народности. Борбата се засилува околу пладне. Некои од борците на 3-та ударна бригада, Српско Јужноморавски и Косовски баталјони ги повикуваа [illegible]скиве и подалечните познати старци да се предадат и да на време, оти ова им е шанса да останат живи за да продолжат својот возрасен и старечки живот.

На четниците овој повик како да им беше како потпалувајќи ги да возвратат со жестоки јуриши ~~пр~~ кратки против напади кои успешно секој покушај за нивни пробив беше одбиен со правовремени мерки на нашите единици со контра против напади и јуриши. На отпаѓање од рејонот на Источниот дел во центарот на нашиот баталјон Врежинковците се координираа и се движеа подидувајќи на јуриш, но поради сите досегашни неуспеси и големи загуби и ако безумни сепак мислеа на некоја надеж. Во тој момент, нашиот командант Овчаров нареди воведување на резервата во борба и со тоа се движна целиот баталјон на јуриш од кота Падна

./.

командата на Овчарот са дигна целиот баталон како и ситв борци на бригадата на групи или како еден, са вика оситв страни: од лево, десно и средината са пренесува виорот на борбениот дух, а долината на Пчиња одекнува како да ги фака и притиска грмата паника, а на нашите борци у-лита на поголем стапен на борбениот елан и дух и извршувајки го послдан напад над четниците кои са бега дувале на некои или на друг начин да са извлечат од обрачот. Кога биша воведена и бригадната резерва-баталонот "Христо Ботев" под команда на Дичо Петров, тогава безуманите и молодурни четници барале спас некои да паднат и во рацете на овој баталон пошто овој баталон бил формиран од предадените бугарски војници во Карацата на Конско-Гевгелија под заробеници униформисан баталон со бугарска облекла. Па за тоа и овие молодумни четнички банди бараа спас. Пошто си помислиле дека са тоа нивни сојузници, но кога и овие ги притиснале во бочна и задна страна, са обидоа да са извлечат преку река Пчиња, но таа бујна, длабока, брза и надојдена како да сакаше да голтни непредвидени жртви од овие четници.

Баталонот Христо Ботев правеше по формирањето на III-та М.Б. да замина и да са приклучи кон бугарските партизански единици кои са наоѓале околу Црна Трава.

Командантот на нашиот баталјон Наум Наумовск-Овчарот поседуваше доста големо борбено искуство и како таков беше доста цанет и довериив Раководител. Па и во оваа борба како и во минатите секого и навремено укажуваше на грешките кои борците и раководителите ги правеле; на положајот во борбените дејствија како треба да са биде неустрашлив и борба да са сочуваш себеси и на непријателот да му зададе големи загуби. Али пак со личниот пример напред другари кога ќе тргнеше пред баталонот за да го докаже своето херојство и борбенос, што во нас са влеваше неустрашливос, борбенос со голема државна, морално политичка способност и отпорнос.

./.

...ЗДРУЖЕНИЈАТА НА БОРЦИТЕ ОД НОВ ... Република Македонија ... Општински одбор

Дражиќевците сакоа покушај да се извлечат преку Пчи-
ња која постоеше една надеж да ја прегазат, или препливаат
меѓу тоа страшно се преварија и така голем број ги повлече Ре-
ката Пчиња како да му беше сојузник на борците на НОВ
и ПОЈ.

Околу попладнето беше јасна ситуацијата, а победникот
се знае. Јуришите што во почетокот на борбата ги засилува, сега
отпорот и јуришите спласнаа. Непријателот е разбиен. Плановите
на четничките команданти кои ги кроеле како стратешка цел
да ги нападнат комунистите во Прохор Пчински и да ги уни-
штат им пропаднаа. Борците на бригадата ги водеа заробените
четници од неколку страни така да бројот на заробените изнесуваше
на каде од 90-100, а имаше и такви кои не се покоруваа при водењето на
борците, а командантот Овчаро наши сакаше таквите однесувања и
противење од страна на четниците, потпомнувајќи пред нас наредувајќи
да се стрела, види мајката нив што спасува живот, тие нека покору-
ваат, па тогаш зошто нас борците ... . Каде ви се вашите команда-
нти и зошто ве оставија сами. Кажете каде ви е командантот Крстиќ
Стојан, Александар Горѓевиќ и др. Освен заробените четници на бои-
штето останаа многу голем број мртви, заробени се доста голем број тешки,
пушко митралези и десет сандуци и оружја со Манкови.

Останатиот дел на четниците сосема мал број успеа да избе-
га во блиските ниви сега криејќи се во истите како не би биле откри-
ени изнесувајќи на надлежните трагедијата за разбивањето на
Вардарскиот четнички корпус во рејонот на с. Сеау-Бујарана-Ду-
ги.

Значењето на Советувањето во Прохор Пчински и во говорите
за формирањето на бригадата, задачата на надојно бригадата и дру-
гите единици ја извршија точно брзо-тактичко-потезно и без разли-
ка никакви загуби четниците ги ликвидираа. Оваа борба беше
од голема важност и значајност за морално политичка и војни-
чката оспособеност на командниот и борачкиот состав

-/-

што значи за многу кратко време речиси за еден непотполн ден да се разбие главната четничка групација. За борците на бригадата на кого им беше прва средба и борба со Дражините четници увидоа и стекнувајќи едно големо надоврзено борбено искуство што за нив нема да им претставува проблем за извршување на идните задачи.

Главниот Штаб на Македонија и привремено создадениот или подобро наречен Оперативен Штаб. За Југоисточна Србија и Македонија. За подобро командување и дејствување на Кумановскиот Врањскиот рејон со трите м.ноб. јужноморавските и косовските единици. Направен е план за оперативно заедничко дејство со задача борба против секаков вид непријател за проширување на слободна територија од Козјачијата-Црна Трава-Врањско-Јабланица до Пасковац.

Конечно во првите денови на март 1944 год.
? | поточно по борбите во село Бајица почна бркањето на четниците во застоиш како не можеа повторно да се организираат и дадат отпор или извршат ненадеен напад на нашите единици. Трета Македонска бригада, косовскиот баталјон и вториот јужноморавски одред од с. Владовица ја совлада четничката заседа на мостот кај Ново Село
? | и на 2/3 март го нападна селото и во оваа борба заробени се околу 30-40 четници, запленета големо количество пушки и муниција и дел од четничката администрација за сериозна помош четници и бугарската окупаторска војска против единиците на НОВЈ. Тие четници кои успеале да се извлечат од за

./.

Сојуз на здруженијата на борците од НОВ ... Република Македонија ... Одбор ...

ровувања се предтопката дека Сербите за околу 130-150 четници, беа пресечени и изместени од своите бригади отстапувајќи во правецот на Широка Планина. Овие луѓе беа останати на безгловените во познатата Сеатска ~~позната~~ и прва покрупна борба и победа на здружените единици на НОВЈ против Вардарскиот четнички Корпус.

1) Командантот на баталјонот "Овчарот" наоружан со Тирмаски шмајзер постојано ги бодреше своите борци и раководители кога издаваше наредби за движењето и одредувањето различни оступувања-тоа ка вешти тактики за избегнување на непријателското одење искривање во непознат правец, но и сам ги преодоруваше семнителните длабочини, грмушки и разни објекти, така на лице место му пресудуваше на непријателот, и во ова потера по четниците, кога тој лично му наредуваше брз напад на командирите-четите да не дозволат да [illegible] од видот.

2) Последна борба со четниците беше кога тие некако неуспешно пак се организирале на самиот врв југоисточно од с. Горуновац, кога нашите единици пристигнаа во првите утрински часови на 4 Март. Иако четниците ги има зафатено погодните позиции над самото село бидејќи се да зададат организиран и јак отпор, но нашиот баталјон во составот на II-та бригада под команда на Овчаро настапуваше во правецот кон сртот на селото приближувајќи се. Начујно и прикривано одеднаш се чу глас на јуриш се дигнаа сите борци отворајќи брза поединечна и автоматска палба пред напред. Се разви крвава борба, но овој пат се пукаше право во целта. Командантот врши прегледот со двогледот и издава кратки наредби за уништување на непријателот. Често пати ги контролира и нас пушкомитралезците подучувајќи и храбрејќи со внимателност да дејствуваат на отпадала на таков [illegible] штедејќи ја муницијата. Четниците на Дража Михајловиќ подучени од поразот претрпен во драматичната борба кај селото: Сасца, Стрезовце, Пратина, Бороталовац, к. 821 и др. дента им остана во сеќавањето на нивните малодушни срца, така да во еднојчасовната борба четниците претрпеа доста голем пораз со мртви, некој и можеби да се рече поголем број се [illegible] во паничното бегство од застрелани, сите беззо да се најдат во некоа засолништа, најдобро дома

./.

си отидоа, то во некоја друга прилика да стапат во редовите на НОВ и ПОЈ.

Во ова борба четничкиот командант и командир изгубија поверење-доверба кај своите борци и покажаа незнаење и неспособност, па затоа изгубија и поверење во народот за добродат, прачекување и гостување со: печени кокошки, јагнина, свинчина, селска добро печена погача, разновидни пити-сарајлии и добро црно вино.

Вардарскиот четнички корпус е дотепан и разбиен повеќе не постој. Нашите борци покажаа голема-морална и борбено свест. Командантите-политичките комесари и командири покажуваа вонредно војно-политичко знаење и усовршено командување.

Нападот на железничката станица Ристовац, како најголем сообраќаен јазел која служеше за поврзување југоисток-северозапад што претставуваше од голема тактичка и стратегиска важност за окупаторот и маршалот Лер за маневрирање со германските единици од Балканот и Европа север-југ и југ запад-север.

Единиците на НОВ и ПОЈ. кои дејствуваа на Козјачијата, Широка Планина, Црна Трава каде што создадоа слободна територија, а скоро секојдневно пристигнуваа нови приливи на нови борци се зголемуваа и зголемуваа бројот, на четите и баталјоните се формираат нови единици. Главниот штаб и зоружаните штабови-оперативни крова планови за поголеми оперативни и стратешки зафати-напад на моќни осигурни полинзирани важни гарнизони на непријателот стационирани во главните објекти, како што се: помали и поголеми јазли на транспортот, сообраќајот-автомобилски, железнички и други врсти покретни и непокретни инсталациони уреди и друго.

Како еден моќно важен објект-железничката

./.

СОЈУЗ НА ЗДРУЖЕНИЈАТА НА БОРЦИТЕ ОД НОВ
Социјалистичка Република Македонија
Општински одбор
РЕС

станица Ристовац еден многу поголем дел разни на железничкиот транспорт кој, секако му овозможува на непријателот добар маневар и снабдување-евакуација на единиците што се наоѓаа како окупаторски во Грција.

За тоа е направен конкретан план за напад откако се прибрани сите податоци за положба на германските и бугарските сили, распоредот и техниката на железничката станица и околу неа.

Откако третата бригада и косовскиот одред беа прибрани во село Бујтраке. На 27 март по краток одмор кога во текот на попладнето беа извршени сите подготовки за предвидениот напад. Командите на четите добија задача од штабовите на баталјоните ја пренесоа на четите и така се пристапи кон сите воено-политички припреми. Се вршеше увежбување на борците и групите минери за која цел се поделени разновиден минерски материјал и друг експлозивен материјал. Во нашиот баталјон скоро во секоја чета беа увежбани по 2-3 групи од по 1-3 борци.

Непријателскиот распоред беше на железничката станица и околу неа, бугарски војници под помошта на административниот апарат вооружени бугарски чиновници избегани од територијата што беше ослободена и најдоа засолништа во зградите на самата станица. Напуштената слободна територија овој окупаторски апарат со себе ја понесе сета архива и документација од општините на слободната територија (Кленике, Клиновац и други). Бугарските војници во јачина едно пешадиска чета што ја бранеше железничката станица беше од составот на 52 пешадиски полк во Врање. Бугарските војници што ја бранеа железничката станица Ристовац беше засилена од германски окупаторски војници наоружани со автоматско оружје и сместени во зградата од тврд материјал изградена.

Нашиот 1 баталјон во составот на бригадата доби задача да нападне на железничката ложилница за поправка на локомотиви.

Командантот на 1 баталјон Наум Наумовски "Овчарот"

7.

во заедница со членовите на штабот од кога изврши преглед и контрола над борците, на командирите-комесарите на четите им соопшти за важноста и сериозна задача, а со отлот дека е потребна да се потува нока за да се движат единиците навреме од како ќе бидат прегрупирани и обезбедени сите прилази на непријателот од кај Прешево, Бујановац кадешто овој задаток му постави на Јужно Моравскиот баталјон и Косовскиот одред.

Вториот баталјон на III-та бригада учествува една чета во правецот на Бујановац со задача да содејствува на Јужноморавските единици и да дејствува во воздух композиција натоварена со разни воени и технички материјални средства. Останатиот баталјон со две чети одредено во резерва.

Третиот баталјон да нападне десно од I баталјон усмерувајќи со својот главен удар во правецот на железничката станица содејствувајќи со I баталјон за уништување на непријателските окупаторски сили на железничката локомотива и железничката станица Ристовац.

По извршената подготовка единиците тргнаа по својата определена задача на 27 март во полуноќните часови од Бушрак, село Лучаници, село Г. Ристовац. На чело на бригадата се движеа Јужноморавскиот баталјон и Косовскиот одред, на неколку стотини метри позади нив се движеше нашиот баталјон на одредено отстојание, а на чело на III-та МНОБ. Од како единиците пристигнаа во село Г. Ристовац почна развидувањето на единиците кон своите правци за приближување кон целта. Нашиот баталјон приближувајќи се на неколку стотини метра од железничката станица и ложилница до 50-100 м. Командантот на баталјонот "Стојан Наумов-Овчарот нареди баталјонот да застане од кога беше прегрупиран по четите и одделенијата, на командирите на четите одредувајќи и поставувајќи конкретни задачи за напад:

./.

ЗДРУЖЕНИЕ НА БОРЦИТЕ ОД НОВ Социјалистичка Република Македонија Општински одбор ... СЕ...

1-ва чета напаѓа десно помеѓу железничката станица содејствува на третиот батаљон и го подржува и ја осигурува нападот на четата за ликвидирање и уништување на непријателот кои се укрепил во рововите и другите објекти.

Втора чета напаѓа на централниот дел на железничката ложница во прв ред уништувајќи непријателски огнени точки кои ќе сметаат за понатамошно напредување кон ложионицата осигурувајќи го десното ~~кри~~ левото крило потпомогнато од 1-ва и 3-та чета со потполниот дел врши лев захват кон железничката ложионица уништувајќи во прв ред огнените утврдени точки и сè она што непријателот покушава било на кој начин да дава упорен отпор да се уништи и го продолжи дејството кон железничката ложионица со цел минирање и рушење на истата од југо-западниот дел. На ложионицата и другите објекти осигурувајќи настапна работа на определените минерски групи.

Дел од 3-та чета одречена на два одделена во резерва: за нивната употреба по указанатата потреба влегува во борба по мојот наредба - наредбата на командантот на батаљонот.

Минерските групи вршат минирање и рушење одредените групи во четите исто на железничката станица Ристовац, ложионицата, складиштата и зградата во која се сместени и добро утврдени германските непријателски војници. Извештај по куририте и личниот додир.

Командата скрена внимание за заведување тајност и ќутливост на борците и старешините, без потреба врева, цигари и други нереди строго се забранува, особено нагласува Овчарот без наредба нема отстапување, ако некој отстапи и созда паника ќе му оди главата.

Овчарот секои член од штабот како пратеник ~~да ја~~

./.

во секоја ~~една~~ чета да ја следат борбата и лично презе-
маат заеднички мерки со командирот на дотичната чета.

Знакот за напад беше создаден од пратукувањето и напаѓот на јужноморавските единици и Косовскиот одред.

Са трана популасно баталјон напред пре врската на борцата. Четите во првиот напад беа дочекани од непријателот со организиран и јак оган од тешки митралези и друго автоматско оружје, добро укопани во разни гнезда.

~~Прати~~ Пратени сачека од најразновидно оружје, рачните бомби паѓаат точно во укопите, пред нас се наоѓаат бугарски војници кои дадоа приврзан отпор и најупорно попожарите повлекуваат се некаде прама југо запад од железничката станица Ристовац кон Врање, оставајќи на положајот еден тежок митралез и голема количина матковы во сандаци и сандри. Командиро на втората чета Крсто Соколовски-Питерката нарадува нашето дејство на десницата да го насочиме што е можно лево страна Рожионицата, но слушаме и гледаме дека автоматски истрели доаѓаат од кај на гр, подочно Пуш како и тукомитра-лезац раштително се приближи кон вагонот на една композиција, така да наможивме да се ориентираме и отрадолиме кои во кого пука, а за да се утврди вредоспособноста дали се работи за некоја заблуда за нашите борци или непријателски војници. Кога Пуш дојде во непосредна близина до вагоните ми вели Киро овие таса нашите нито германски војници, така го повиковме и Анчето па малку поразмисливме што да правиме и во тој момент отвориме жесток оган по неколку вагони, а по тоа утврдивме и фрливме ~~една~~ неколку рачни бомби, а останал вагон се тргнаа еден за друг еден вагон беше растрган, а во него имаше неколку Германци мртви. 1-та чета продолжува да напредува од десно крило кон дол на железничката Рожионица.

СОЈУЗ НА ЗДРУЖЕНИЈАТА НА БОРЦИТЕ ОД НОВ — Република Македонија — Општински одбор

На железничката станица Ристовац се наоѓаа сопрени со по неколку вагони товарни и патнички. Товарните вагони биле натоварени со разна воено-техничка и интендантска опрема и храна. Некои борци од баталјонот ги претресуваа вагоните, а бомбашите и минерите дејствуваат по објектите и вагоните каде се оштетени неколку локомотиви, а поголем број вагони демолирани. Вагоните кои се наоѓаа на колосеците беа обезбедувани со спроводници-војници и со претходно при самиот напад ги нападнаа на јуриш на нашата чета од нашиот баталјон прва и обезбеда. Овие германски војници биле засолнети во самите вагони затворајќи се без да го употребат оружјето се додека наши миневрa кановодите, а потоа да настојат во заблуда наизменично и од разни страни дејствуваа, но набрзо се откриени и уништени и тоа додека со овие германски војници се расправа за нивната ликвидација времето минуваше. Командантот Овчаров иако наредуваше за ликвидација на железничката ложионица настојавме да ја минираме поради краткиот временски период. По нашите минери успешно биле за рушење на објектите каде биле сместени чиновничкиот административен апарат и зградата во која биле сместени германски и бугарски војници. Целата зграда дигната во воздух и во неа настрадаа речиси сите војници.

На непријателот му беа нанесени големи загуби во луѓе: околу 30 германци 20 бугари. Заробени беа 3 митралези, пушкомитралези, муниција, интендантска опрема, разновидни прехрамбени продукти и др. потребни средства. Уништени беа неколку локомотиви и на крајот една локомотива од која Бујановац заробена и пуштена према Ристовац–Куманово со цел да ги активира поставените мини на железничката пруга Бујановац–Ристовац. На 28 март уште во самото разденување по извршената задача почна се повлекувањето на единиците. Борците она што можеа да го носат со себе

./.

како што се: прехрамбени артикли, обувки, шатори прибор за мачање и друго. За покрупните воена опрема за опожиро-ни се товарни грла и селски коли за пренос превезување на материјалите во одредени погодни места-магацини на НОО.

Освен нанесената материјална и загубите во луѓе со извршениот усташен напад на железничката станица Ристовац, сообраќајот Ниш-Скопје беше прекинат за неколку дена. За санирање-то е обновата и доведување во првобитната состојба за нормална работа на повеќе денови. Што се однесува за воспоставување и доведување во ред на електроцентралата по-мните и други стопански објекти; за нивното доведување, изградување на овие објекти изгубени се доста голем број на часови и денови.

Нападот на рудниците Пробиштип и Здраво.

Нашата III-та македонска бригада по многубројните борби и победата извршена со ликвидацијата и борбата против Дражиќевците четници на Сасе и околните битки помали и поголеми, а последниот напад и борбата на железничката станица Ристовац и победата на нашата III-та бригада против германските и бугарските окупаторски сили кои беа добро забарикадирани и укопани бранејќи го железничкиот јазол на станицата, се превземаат мерки и се извршуваат задачите донесени и поставени на февруарското советување на 27 и 28 во Прохор Пчински на воено-политичките раководители: командантите, командирите на четите и комесарите.

Согласно со планот што беше направен и планиран за дејствијата што Трета бригада требаше со Косовскиот баталјон по маршутата Зарјаница-Рид-Црни Камен-манастирот Прохор Пчински по долината на реката Пчиња на 29 март четата пристигна во село Телинце каде бригадата беше на одмор. Командантот на нашиот баталјон ги повика командирите на четите и ја пренесе наредбата на Штабот на бригадата за краткиот одмор, одредувајќи рабни на разместување на четите со оглед на временскиот период да се користат куќи, плевни и по некоја постара куќа и други примитивни простории. Наради да се превземат сите мерки на предострожност поставувани се стражарски осигурителни мерки, ноќни патроли. Превземани се мерки за конспиративна опасност за движењето на нашите единици и целата, и намерата да биде откриена. Околу за овие 2-3 дена до коначниот напад на рудниците Здраво и Пробиштип потребно беше единиците да се подготват во поглед на облеклото, обувки

./.

храбри и решителни да го дадат и својот живот за слободата на својот народ и сите народи и народности на Југославија. На Петрето, Никола, Митрето, Симето и Наумето им се укажуваше успешно помош на борците кои беа определени за тоа цел: Миро, Пано, Нада како и од другите борци другари и другарки, кој со својот достојнствен понос и однос ги бодреа и храбреа на одреден начин пешаке, сетоа што внимателно и со голема чувствителност применувајќи методот на затоплување-триејќи и масирајќи ги смрзнатите раце, нозе и другите делови на телото. Имаше моменти и случај дека по едни другарки и другари кои беа повеќе издржливи и ако за себеси претставуваше посебна заштита го одвојуваа од своето тело да ги заштитат пол смрзнати другарки или другари. Можам да го кажам и овој конкретен случај на укажаната помош на Стојане, Анчето, Гуц Стево, а посебен изразителен и охрабрувачки однос имаше гласот на малата младинка Раководителка на баталјонот Фанка кога ги повикуваше борците држејќи се за рака, оро, напред како сме ги преброделе сите досегашни тешки и тешкотии и сега мораме да ги совладаме. Колоната тешко и споро се движеше, така на пример за 1 час се минуваше пат од 100-300 метра. Поради ваквите тешки околности движењето се вршеше дење по можните и утринските часови. Така да на 2 април од село Станчо на Герман точно на спротивната страна на Сотовска Планина, во околината на селото Мушково пристигна околу 2 часот попладне. Порад се тоа во село Мушково ги оставивме тие неколку борци што потешко беа измрзнати и што не беа во состојба да се движат и учествуваат во нападот на Пробиштип и Добрево-Злетовските рудници.

Во селото Мушково посебна задача добија старешините-командирите на четите од штабот на Првиот баталјон да се приближат четите движејќи се во насока кон местото Градиште, тука пристигнуваат во мугрите од каде се тргнува во напад. Косовскиот одред се приближи до с. Добрево и спремал да изврши напад на рудниците Добрево, а Третата бригада да нападне на Пробиштип, рудникот и постројките: електричните и флотациони уреди, одделенијата за производство и преработка на цинк и олово како и некој други објекти каде што беше сместена германските и бугарските војници.

Од местото Градиште од како беа прибрани податоци и сигурни податоци за непријателот единиците тргна во напад. Баталјонот "Стив Наумов" соработувајќи со Третата и Косовскиот одред го изненадија непријателот со едновремени и брз напад на 3 април околу 4 часот беше нападот така на Добрево и Пробиштип. Постоеќи отпорни огнени непријателски точки добро укопани и обезбедени со бодликав тел, што претставуваше голема пречка за понатамошното напредување на нашиот баталјон. Видната командантот на баталјонот се како беше известен за пречките и нетрпеливоста на баталјонот,

/.